

Waarom de gang naar de rechter een brug te ver is.

A. Zettingsschade

Zie ook: <http://www.co2ntramine.nl/indirecte-zettingsschade-en-bevingentrillingen/>

Zettingsschade is de grootste sluipmoordenaar bij mijnbouwactiviteiten in Groningen. Het is sowieso voor leken al moeilijk om het aannemelijk te maken (cq te bewijzen, want daar komt het wel op neer) dat de oorzaak van de schade gas- of zoutwinning-gerelateerd is, daar komt bij dat een gang naar de rechter bij zettingsschade trapsgewijs wordt ontmoedigd.

NB. Beter is om te spreken van een gaswinnings-gerelateerd gebied i.p.v. een aardbevingsgebied.

1. **Bij zettingsschade doen de mensen eerst een melding bij de NAM. Al dan niet komt een taxateur, het hangt ervan af in welk gebied je woont.**

Aangifte of melding

NB. Melden is opzicht al vreemd, omdat bij vernieling het doen van aangifte ook mogelijk is, immers: "Hij, die **opzettelijk** en **wederrechtelijk**, enig goed, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar."

"**Opzet als waarschijnlijkheidsbewustzijn** (het accent ligt op het besef dat er een grote kans bestaat dat een bepaalde gedraging tot een bepaald gevolg/toestand zal leiden. Als men de gedraging dan toch verricht (en er voorts aan bepaalde andere voorwaarden wordt voldaan) wordt daaruit het 'willen' afgeleid, zij het in afgezwakte vorm: het 'aanvaarden' van de aanmerkelijke kans dat het gevolg intreedt. De term '**wederrechtelijk**' wil aangeven dat de verdachte die het feit pleegde geen toestemming of recht van de eigenaar had. Vandaar ook dat U als aangever verklaart dat niemand toestemming of recht had Uw goed te vernielen."

Zie: http://nicokwakman.blogspot.nl/2011/12/opzet-en-schuld_7060.html

2. **De taxateur van de NAM erkent zettingsschade meestal niet als aardbevingsgerelateerd.**

NAM

"Bodemdaling

Omdat bodemdaling door gaswinning een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein is, wordt **geen directe schade aan bebouwing verwacht**. Hierbij wordt verwezen naar "Studieresultaten betreffende ongelijkmatige zakkingen in verband met aardgaswinning in de provincie Groningen; een uitgave van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning; maart 1987" Bron: Gewijzigd winningsplan 2013

3. **De NAM stuurt de mensen bij zettingsschade meestal door naar het waterschap.**

Waterschappen

Noorderzijvest en Hunze en Aa's

Zie over peilverhoging/verlaging:

<http://www.co2ntramine.nl/indirecte-zettingsschade-en-bevingentrillingen/>

Gedupeerden die klagen over zettingsschade bij deze waterschappen – waar ze door de NAM naar verwezen waren – worden door hen doorverwezen naar de **Commissie Bodemdaling Groningen**.

Wetterskip Fryslân

De nadeelcompensatieverordening Wetterskip Fryslân denkt hier heel anders over en zegt dat de Schadecommissie als taak heeft om te adviseren over de vraag of er een causaal verband is tussen geconstateerde schade aan gebouwen en een activiteit die toegerekend kan worden aan het door het waterschap gevoerde peilbeheer. Het gaat volgens haar daarbij om rechtmatige publiekrechtelijke besluiten of handelingen zoals peilverlagingen al dan niet in het kader van de uitvoering van een peilbesluit of onderbemalingen waarvoor een ontheffing is verleend.

4. Daarna komt de Commissie Bodemdaling Groningen in beeld.

Commissie Bodemdaling Groningen

Commissie Bodemdaling

Deze Commissie heeft op haar website staan dat zettingsschade geen gevolg is van gaswinning en schade daarvan dus niet vergoed hoeft te worden.

Dat weten de mensen, de stap naar de Tcbb lijkt derhalve ook zinloos. Eerst nog €90 betalen en natuurlijk geen gelijk krijgen, maar je bent wel je geld kwijt. Een zinloze actie.

Ten tweede is de trap bij de Commissie Bodemdaling Groningen minstens zo hoog. Er moet op voorhand getekend worden zodat een rechtsgang niet meer mogelijk is. De enkeling die deze stap durft te zetten komt ontgoocheld weer naar beneden. Alles wordt in het werk gesteld om de gewone burger te ontmoedigen om naar een rechter te gaan.

*“Als de particulier hierna een **schriftelijke klacht** indient neemt de Commissie deze formeel in behandeling. De Commissie doet op grond van de schriftelijke klacht en na een onderzoek ter plaatse een **voorlopige uitspraak**.*

*Om een voorlopige uitspraak van de Commissie te krijgen is het niet noodzakelijk om toe te treden tot de Overeenkomst Groningen - NAM. Als particulieren eerst toetreden, zouden zij ingevolge van artikel 10 van de **Overeenkomst** afstand doen van het recht om op een andere wijze vergoeding van NAM te verlangen. Hierdoor staat het de claimant vrij om, na afwijzing door de Commissie, de klacht voor te leggen aan de **Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb)** (www.tcbb.nl) of de bevoegde rechter. De Tcbb is een door de minister van Economische Zaken ingestelde commissie die onder meer als taak heeft om particulieren te adviseren over hun klachten.*

Als een claimant na een voorlopige uitspraak een definitieve beslissing van de Commissie wil, dient hij/zij alsnog tot de Overeenkomst toe te treden.

*Achtergrond bij de werkwijze voor gebouwschade is dat uit tot op heden uitgevoerd onderzoek blijkt dat er **geen gebouwschade te verwachten is door bodemdaling of door maatregelen in het kader van bodemdaling**. In de praktijk is ook nog nooit een verband tussen bodemdaling door aardgaswinning en gebouwschade geconstateerd.”*

Bron: <http://www.commissiebodemdaling.nl/claims/particulieren/>

Artikel 10: De Positie van Andere Belanghebbenden

Derden-belanghebbenden, niet zijnde de Provincie, de andere openbare lichamen die voorkomen op de aan deze overeenkomst gehechte en gewaarmerkte lijst of RWS, hebben het recht tot deze overeenkomst toe te treden en op dezelfde wijze als daarin voorzien verzoeken om vergoeding van kosten te doen. Toetreding geschiedt door middel van een schriftelijke verklaring aan Partijen.

In bedoelde verklaring dient te zijn vastgelegd dat verzoeker de inhoud van deze overeenkomst kent, zich daaraan onderwerpt, en daaraan rechtstreeks gebonden is, alsmede dat het de verzoeker bekend is dat hij, door zich aan deze overeenkomst te onderwerpen, afstand doet van zijn recht om op andere wijze van NAM vergoeding te verlangen van de kosten als bedoeld in artikel 1 van deze overeenkomst onverminderd het bepaalde in artikel 9 in geval van niet-nakoming door NAM van haar verplichtingen als daar bedoeld.

NB. Zowel de NAM als de Commissie Bodemdaling zijn geen onafhankelijke instanties. Het bestuur van de Commissie Bodemdaling bestaat uit 6 personen, waarvan 3 leden benoemd zijn door de Provincie en drie door de NAM. De leden benoemd door de Provincie hebben alle drie een eigen agenda, zodat bij geschillen waarbij de Provinciale vertegenwoordigers het onderling oneens zijn, de NAM sowieso de meerderheid heeft.

5. De gang naar de Tcbb is na zoveel tegenwerking een brug te ver.

Technische Commissie Bodembeweging

Tcbb

Veel Groningers hebben geen vertrouwen in de Tcbb. Ze weten dat alles aan elkaar gekoppeld is: deze overmacht werkt verlamdend en veroorzaakt het toch al latent aanwezige gevoel van: we kunnen er toch niets aan doen. Groningers-eigen wanneer de overmacht te groot is. Door het verleden hebben veel mensen in Friesland zich democratisch kunnen ontwikkelen, in Groningen was het net andersom.

De volgende cijfers van de Tcbb zijn van 2012 en 2013:
*“In 2012 heeft de Tcbb 19 keer geadviseerd naar aanleiding van een adviesverzoek van burgers. Van die 19 gevallen heeft de Tcbb **één keer** geadviseerd dat de schade naar grote waarschijnlijkheid de **oorzaak is van mijnbouwactiviteiten**. Het ging in dat geval om vroegere mijnbouwactiviteiten in Zuid-Limburg.
 Eind 2013 zijn er nog 19 adviesaanvragen in behandeling. Het betreft 16 aanvragen uit Zuid-Limburg, twee uit Friesland en **één uit Groningen**.
 De eerder ontvangen aanvragen uit de periode 2009 t/m 2011 zijn nu, op één adviesverzoek na, afgehandeld. Hieronder vallen ook de vijftientig aanvragen die in 2011 waren ontvangen uit Trips-en Borgercompagnie (Groningen). Naar aanleiding van nader onderzoek door de Tcbb is geadviseerd dat er **geen causaal verband is tussen de schade aan de woningen en de zoutwinning**.
 Enkele adviesvragen zijn niet verder in behandeling genomen, omdat er geen betaling van de advieskosten voor het inschakelen van de Tcbb had plaatsgevonden.”*
 Bron: http://tcbb.nl/wordpress/wp-content/uploads/2014/10/Jaarverslag_Tcbb_2012_en_2013.pdf

6. **Door bovenstaande gebeurtenissen gaan mensen zich ‘onderdanig’ en angstig voelen, waardoor de gang naar de rechter volledig is ontmoedigd.**
7. **Veel mensen hebben geen vertrouwen meer in de rechtsstaat, inclusief het justitiële apparaat.**
8. **Bij de zoutwinning wordt de zettingsschade op dezelfde manier behandeld als bij de gaswinning. De Commissie Bodemdaling Groningen en het waterschap handelen volgens dezelfde principes.**

NedMag
 Zettingsschade als gevolg zoutwinning wordt evenmin erkend. Er is in maart 2012 een (onafhankelijk!) rapport (door Arcadis) geschreven wat afgeschoten is door de burger die zich hiertegen verzette. Zijn zinvolle tegenargumenten werden weggehoord.
 Adriaan Houtenbos schrijft over een volgend rapport uit jan. 2013 (Samenvattend onderzoek hoofdoorzaken gebouwschade in het bodemdalingsgebied Nedmag).
 Zie: <http://bodemdaling.houtenbos.org/case-histories/veendam0>
<http://bodemdaling.houtenbos.org/case-histories/veendam0/veendam2>
 NB. Arcadis is niet onafhankelijk, heeft nauwe banden met de NAM.

De overheid is als belanghebbende en direct verwevene met de NAM mede verantwoordelijk voor de gang van zaken zoals boven is verwoord. Zij laat de NAM haar gang gaan en stelt het belang van de mijnbouw boven dat van haar burgers.

Het vertrouwen in de NAM is bij ongeveer 90% van bevolking verdwenen. Zie uitslag “Lopend Vuur” van RTV-Noord, januari t/m april 2015. <http://www.rtvnoord.nl/artikel/artikel.asp?p=144431>

B. Overige schade

Zoals bv. achterstallig onderhoud/ouderdom woning; nieuw voor oud.

Zie: <http://www.co2ntramine.nl/niet-alle-aardbevingsschade-wordt-vergoed-door-de-nam/>

en: http://www.ekelmansenmeijer.nl/userfiles/Beursbengel%20nr_%20801%20bijdrage%20F_%20Schaaf.pdf

9. **Zeer veel mensen kennen hun rechten niet en worden er ook niet op gewezen, waardoor ze niet weten dat een rechtszaak uitkomst kan bieden.**

- a. De NAM gebruikt achterstallig onderhoud – net als de ouderdom van een woning – vaak als een oneigenlijk argument om te minderen op het herstelbedrag door de bewoner deels aansprakelijk te stellen voor de geleden schade. Zie ook: <http://www.co2ntramine.nl/niet-alle-aardbevingsschade-wordt-vergoed-door-de-nam/>
- b. Bij een nieuwe woning moet claimant eigen geld toeleggen (nieuw voor oud). Posten als bv. achterstallig onderhoud, e.a. worden opgevoerd als zijnde een verplichte eigen bijdrage. Bedragen van 25 tot 30% van de nieuwbouwwaarde worden door de NAM gevraagd/geëist. Ook in deze gevallen worden claimanten niet gewezen op hun rechten. Ze denken dat de NAM volgens de wet handelt.
- c. Bij een eis tot 25.000 euro mag claimant bij de kantonrechter zelf het verhaal doen. Dan is geen advocaat verplicht. Dat kost alleen griffiegeld dat je wel weer terug krijgt als je wint. De meeste zwaardere schades zijn jammer genoeg veel hoger dan 25.000 zodat claimant naar de rechtbank moet, waar wel een advocaat verplicht is bij deze civiele procedures.

Geduceerden hebben bv. geen notie van de mogelijkheid die het BW6 art. 99 hen geeft. *Het gaat over meerdaderschap en multi-causaliteit:* Prof. Jan van Dunné verwoordt het als volgt: "Hierbij valt te denken aan factoren als: 1. aardbeving (dit kan een verticale of horizontale kracht zijn, of combinatie daarvan); 2. grondwaterpeilverlaging, vaak het gevolg van: 3. bodemdaling (bodempverhoging komt echter ook voor); 4. slechte staat waarin het gebouw zich bevindt (ouderdom of achterstallig onderhoud), of 5. bouwkundige gebreken. Voor de jurist, maar wel een die kennis van onrechtmatige daads- en aansprakelijkheidsrecht heeft (dus geen bestuursrechtjurist, e.d.) komen hierbij figuren als dubbele causaliteit en alternatieve causaliteit in beeld. In het laatste geval, de dagelijkse praktijk in Groningen wanneer niet duidelijk is of de oorzaak in grondwaterpeilverlaging ligt en het Waterschap de dader is, dan wel het mijnbouwbedrijf, kan men een beroep doen op art. 6:99 BW." Wanneer een aantal geduceerden samen na een afwijzing door de NAM van herstel van zettingsschade de gang naar de rechter maakt, kan de rechter namelijk de NAM en het Waterschap de opdracht geven aan te tonen dat de schade **niet** het gevolg is van peil aanpassing door bodemdaling als gevolg van gaswinning. Zonder kennis van deze wet wordt geen actie ondernomen.

10. De mensen mogen hun eigen verhaal niet aan het dossier van de NAM toevoegen, hoewel dit erg belangrijk voor hen kan zijn bij een eventuele latere rechtsgang.
11. De emotionele gang naar de rechter vergt te veel energie.
12. Het kost de getroffene vele euro's, ook al win je de zaak. De rechtsgang is derhalve alleen voor mensen met veel geld en een lange adem.
13. De NAM gaat door tot aan de Hoge Raad. Dan ben je 6-8 jaar verder.
14. Het opzien tegen de lange duur van het traject is dus de laatste druppel. Claimanten zijn dan al zo murw dat ze liever een handtekening onder een schikking zetten.
NB. Zie voor meer informatie het stuk van Professor Jan van Dunné:
<http://www.ondergroningen.nl/artikelen/mijn-en-dijn-in-de-mijnbouwwet-2003/>
15. Door het plaatsen van een handtekening (waarvan zwijgplicht meerdere malen een onderdeel is), durven geduceerden geen verdere acties te ondernemen.

C. De regie

16. De NAM voert in bijna alles de regie; de overheid lijkt op haar hand en maakt zodoende de hoop op een eerlijke rechtsgang bijna onmogelijk.
Enkele voorbeelden:
Het gebied waar volgens de NAM geen schade kan optreden, wordt nu nog bepaald middels contourlijnen. De overheid volgt tot nu toe deze illegale niet-onafhankelijke aanwijzing, zonder echt onafhankelijk onderzoek.

Er is op 28 april een wetswijziging gemaakt waarin het amendement ¹⁾ van de Partij voor de Dieren is overgenomen:
"In Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek worden aan artikel 177 vier leden toegevoegd ²⁾. Punt 10 luidt:
10. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald op welke wijze het effectgebied van een mijnbouwwerk wordt vastgesteld. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de algemene maatregel van bestuur wordt het gebied waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 6 of 25 van de Mijnbouwwet is afgegeven, geacht zich te bevinden binnen het effectgebied."
Bronnen:
1) <https://www.partijvoordedieren.nl/moties/amendement-ouwehand-omkering-bewijslast-schade-in-mijnbouwwet>
2) <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34041/kst-34041-8?resultIndex=8&sorttype=1&sortorder=4>

17. Een gedupeerde verliest het zicht op de werkelijkheid. Mist, verwarring en verandering van regels zijn ontmoedigend voor een rechtsgang.

Bv. wanneer is er sprake van een effectgebied en wanneer zijn contourlijnen de norm?

18. Wanneer de NAM volgens de nieuwe wetgeving zelf middels niet onafhankelijk onderzoek de contourlijnen vaststelt – of, zoals sinds eind april 2015 genoemd, het effectgebied – zal er niets veranderen.

NB. Het gebied waar schade door gaswinning wordt ervaren, is nu zodanig groot dat controle op het nakomen van correcte schadeafhandeling niet meer te handhaven is.

19. De NAM bepaalt m.b.t. de schadeafhandeling voor de gedupeerden waar ze zogenaamd recht op hebben.

NB. Hiervan zijn zoveel gevallen in de praktijk bekend dat ze niet meer als incidenten kunnen worden beschouwd.

20. De NAM is op het gebied van voorlichting m.b.t. hun rechten op geen enkele manier de bewoners ter wille.

Banken worden niet of nauwelijks meegenomen in het schadehersteltraject, hoewel deze een zeer belangrijke rol spelen i.v.m. lopende hypotheek en waardevermindering.
 Ook op het gebied van zorgzaamheid bij het soms zeer zware schadehersteltraject of de uitkoopregeling staat de NAM de bewoners niet bij.
 Veel bewoners slapen slecht, hebben grote zorgen en angsten, zitten door de ontstane problemen in een moeilijke financiële situatie, en psychologische hulp wordt niet meer vergoed via het basispakket.
 Bij het soms zeer zware schadehersteltraject of de uitkoopregeling is geen (onafhankelijke) begeleiding.
 Het aantal zware gevallen is niet bekend. We vermoeden van enkele honderden.
 De contra-expert krijgt weinig uren, nergens staat beschreven hoe de gedupeerde dit kan veranderen om rechtsongelijkheid te voorkomen.
 De NAM voert in veel meer zaken de regie: zij bepaalt of een gedupeerde zijn verhaal mag voegen aan het dossier (wat van belang kan zijn bij een proces), hoe het protocol van de schadeafhandeling is (hoewel ze het samen met de dialoogtafel die geen status heeft, heeft vastgesteld). Het protocol heeft nl. geen juridische status. Gedupeerden weten dit niet. Enz. enz.

21. De (lokale) overheid stuurt mensen in nood naar een Commissie Bijzondere situaties i.p.v. ze te wijzen op hun rechten.

Bij aanmelding bij deze commissie moeten gedupeerden voldoen aan de volgende eisen:

- a) een aantoonbaar medisch/psychisch/sociaal probleem hebben en snel geholpen moeten worden aan andere huisvesting, en/of:
- b) door persoonlijke omstandigheden, inkomensverlies en het niet kunnen verkopen van hun huis, op korte termijn in ernstige financiële problemen komen/failliet dreigen te gaan, en/of:
- c) (vaak op meerdere fronten) schade hebben ondervonden, maar daarvoor op andere plaatsen geen concrete hulp hebben kunnen krijgen.

Veel mensen ervaren de behandeling als vernederend en komen er slechter uit dan toen ze zich bij de commissie aanmeldden.
 Het is ook vreemd te constateren dat punt c, de enige echte reden waarom ze zich aangemeld hebben, bij de voorwaarden staat.

22. De bewoners voelen zich geïsoleerd in hun ellende en durven een rechtsgang alleen niet aan.

Er worden geen avonden georganiseerd waarbij mensen samen over hun problemen kunnen praten, ook worden geen bijeenkomsten georganiseerd waar onafhankelijke voorlichting gegeven wordt. Dit moeten de bewoners zelf organiseren. Er zijn wel voorlichtingsavonden die door de NAM worden georganiseerd, maar deze zijn zeer tendentius.

23. De dialoogtafel (die geen status heeft en niet democratisch gekozen is door de inwoners/betrokkenen) heeft samen met de NAM (ook lid van deze tafel) afspraken

gemaakt over manier waarop omgegaan moet worden met bv. ‘achterstallig onderhoud’, ‘nieuw voor oud’ en het schadeprotocol dat gebruikt wordt bij het schadeherstel.

NB. Bewoners die hiermee te maken krijgen zijn in de veronderstelling dat deze zaken aldus wettelijk geregeld zijn. Op deze manier wekt de dialoogtafel de schijn dat afspraken gelegitimeerd zijn en een gang naar de rechter zinloos is. Gelukkig is de GBB het niet altijd met de uiteindelijke afspraken eens.

Achterstallig onderhoud

“De kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud en het tegelijkertijd bouwkundig versterken, komen volledig ten laste van het garantstellingsfonds met dien verstande dat voor het geval dit leidt tot waardeverandering een gestandaardiseerde procedure wordt voorzien. Hiervoor geldt dat voorkomen moet worden dat eigenaren van te versterken objecten worden benadeeld, zowel financieel als qua functionaliteit en esthetiek van hun eigendom. Evenzeer mogen eigenaren geen onevenredig voordeel aan het preventief versterken ontlenen. Nadeel zal op billijke wijze worden vergoed, onevenredig voordeel zal op billijke wijze worden verrekend.” Bron: AANVULLING BESTUURSAKKOORD ‘VERTROUWEN OP HERSTEL, HERSTEL VAN VERTROUWEN’

Meerkosten nieuwbouw en verbouw

“Het hogere bevingsrisico kan leiden tot hogere bouw- en verbouwkosten voor zowel particulieren, bedrijven, instellingen als overheden. Het betreft hier meerkosten die voortvloeien uit regelingen, adviezen, richtlijnen en normen, die indiceren dat constructies van bouwwerken aardbevingsbestendiger moeten worden uitgevoerd. Voor de meerkosten voor nieuwbouw in het risicogebied is reeds een budget beschikbaar van maximaal € 10 mln. Bezien zal worden of dat voldoende is. Bouwers en ontwikkelaars zullen niet in hun keuzemogelijkheden worden beperkt ten opzichte van bouwers en ontwikkelaars in gebieden die niet aan aardbevingen zijn blootgesteld, tenzij de ontwerpen leiden tot meerkosten die de redelijkheid te boven gaan.” Bron: AANVULLING BESTUURSAKKOORD ‘VERTROUWEN OP HERSTEL, HERSTEL VAN VERTROUWEN’

Schadeprotocol

“De Dialoogtafel heeft een voorlopige lijst met eisen vastgesteld waaraan het nieuwe schadeprotocol van het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) moet voldoen. Voorlopig, omdat het bestuur van de GBB zich nog niet akkoord kon verklaren met die eisen. Immers, een dergelijk belangrijk document laat zich door vrijwilligers niet binnen 24 uur nauwkeurig genoeg beoordelen. En dat was de tijd die het GBB-bestuur ongeveer kreeg.”

Bron: <http://www.groninger-bodem-beweging.nl/index.php/nieuwsarchief/520-programma-van-eisen-cvw>

24. Bewoners zien hun democratische invloed wankelen. Het gebied valt straks onder EZ en veel ingrijpende besluiten worden vanuit Den Haag genomen. De onmacht om zelf hier iets aan te doen zoals een gang naar de rechter is voor het overgrote deel van de inwoners een brug te ver.

De Crisis en herstelwet is opgelegd vanuit Den Haag. Hier is door Groningen niet om gevraagd. Bron: <http://www.dvhn.nl/aardbevingen/anieuws/deltaplan-voor-groningen-11994383.html>

Een Deltaplan is veelomvattend, en geeft meer ruimte voor eigen invulling.

Epiloog

Alles wijst op het rustig houden van de bevolking. Maar steeds meer bewoners doen onderzoek en komen te weten wat er werkelijk speelt.

De NAM is onlosmakelijk met de Overheid verbonden. Beide instanties schenden in grote mate de principes van veiligheid en rechtsgelijkheid. Een van de klassieke grondrechten is de bescherming door de overheid. In plaats daarvan moeten wij ons tegen haar beschermen.

Zowel de NAM als de Overheid handelt m.b.t. de problemen als gevolg van de gaswinning in Groningen niet naar de geest van de grondwet. De geest is als drager van de wet belangrijker dan de letter die zich kan verlagen tot juridische haarkloverij en steeds vaker wordt ingezet om de geest op een dood spoor te zetten. Wanneer een land (cq maatschappij) zich verlaagt tot enkel de letter van de wet en de grondrechten derhalve niet respecteert, is de kans op een revolutie of een politiestaat groot.

Hilda Groeneveld, mei 2015

Voor meer informatie verwijst ik naar: www.ondergroningen.nl.